

Patak Márta

Egy kuplét, nagyságos asszonyom?

– Úgy látszik, ma se akar kijönni – húzta el a függönyt a férfi, és közelebb engedte az ablakhoz a feleségét. Megállt mögötte, az asszony válla fölött továbbra is a szomszéd ház kerítésén túlra nézett, ahol kikopott a fű, gyalogút keletkezett az ároktól a feketésszürkére hámlott léckerítés kiskapujáig, melyen bejártak. A vállánál fogva gyengéden odébb toltta maga előtt az asszonyt, úgy irányította, hogy ő is jól lásson, ne kelljen ide-oda hajolgatnia, ahogy az asszony jobbra-balra tekergeti előtte a fejét, miközben a kiskaputól a házba vezető gyalogút legmélyére igyekszik belátni. Hiába, semmi mozgást nem érzel, csüggedten megfordul, tanácstalanul a férjére pillant, és mint aki nagy elhatározásra készül, összehúzza magát, a szemét is becsukja, mintha kerülni akarná a férje pillantását, nehogy megint kénytelen legyen engedni neki, és eltökélten kijelenti:

– Én átnézek hozzá, akármit mondasz is, átmegyek.

A férfi sóhajtott egyet, mintha magában kimondta volna, hogy egye fene, ha ennyire akarod, menj, én bizony nem megyek, inkább szólok a rendőrségnek, közterület-felügyelőnek, jegyzőnek, polgármesternek, körzeti orvosnak, bárki-nek, de én meg nem nézem, aztán tűnődve elfordult és hallgatott. Megfordult a fejében, hátha elvitték a gyerekek, csak nem szóltak át. Nem voltak itthon, nem hallották a kiabálást, hátul voltak, éppen málnát szedtek, vagy ami dolguk éppen akadt, azt csinálták. Ki lesegeti folyton, hogy mit csinál a szomszédja! Van őneki elég gondja, nem az a legfontosabb dolga, hogy nézegesse, mit csinál a szomszédban az a totyakos vénember! Különben is, vannak a faluban rokonai, a gyerekei se laknak messze, harminc kilométerre innen, nem igaz, hogy időnként nem képesek rányitni az ajtót, miért neki, a szomszédjának kell törni rajta a fejét, hogy mi van vele!

– Akármit mondasz, én akkor is átmegyek! – indult el az asszony, mire a férfi egy mozdulattal előtte termett, útját állta, még mielőtt az asszony az ajtóhoz ért, két kézzel megfogta a karját, maga felé húzta, majd összevonta szemöldökét, szúrós tekintettel ránézett, de csak egy pillanatig bírta. Inkább könnyörgőre váltott.

– Ne! Várjunk még holnapig.

Abban bízott, hogy holnapig történhet valami, megjelenik az a vénember, átkiabál megint, hogy szomszédasszony, ezt hallgassa meg, most jutott eszembe, ezt még nem danoltam el magának, vagy egyszer csak felbukkan az öreg zöld dzsip, jön az erdész, aki szegről-végről rokona, valami unokaöcsfélé, és mondja,

hogy kórházba vitték az öreget, kiabáltak, de biztos hátul voltak, nem hallották, a piacon voltak, vagy akárhol, pedig ugatott a kutya is a hátsó udvarban, mégse jött elő senki.

Az öreg szomszéd kilencven körül járhatott. Szellemileg teljesen friss, ép gondolkodású, vidám természetű megáldott ember. Mindennap énekelt az asszonynak. Egy kuplét, nagyságos asszonyom?, állította meg az utcán, ha összelátkoztak, és az asszony szívét erre mindig a túlradó örömhöz hasonlítható érzés fogta el, mely egyszerre fáj is, mint amikor egy kisgyerek először mondja ki az ember nevét. Aztán amint rákezdett reszkető hangján, az asszony nevető pillantással vízkék szemébe nézett, békességes mosoly ült ki az arcára, és ott is maradt végig, amíg az öreg szomszéd énekelt. Sietett volna a dolgára, de türelmesen kivárta, amíg az öregember a torkát köszörülve megkeresi a hangot, kicsit elfordul, oldalra néz, mielőtt rákezd a nótára, és egy bizonytalan pontra mered valahol a közelben, mintha onnan olvasná le a szöveget. Mint amikor az óvodás kisgyerek verset szaval. Kipirult az arca, miközben teli tüdőből fújta, hogy *Jöjjön velem nagysád, simmit járni, bizsereg a talpam, nem tud várni, ha a zenekarban hotten-totta tamtam szól.* Mikor a vége felé közeledett, már nem sok volt hátra a strófából, óvatosan visszaemelte az asszonyra a tekintetét, de pillantása mélyén még mindig ott érződött az a távolság, ahol valaki erősen koncentrálni, mielőtt megszólalna, nehogy olyasmit mondjon, amire a másik rögtön nemmel válaszol, vagy épp egy váratlan, ám mégoly vitathatatlan ténnyel rácáfol. Az asszony legszívesebben megölegette volna az öregembert.

A hajóállomás előtt álltak. Ahogy az öregember visszahozta a Duna felől a tekintetét, lassan, mintha nem akarna mindjárt ránézni erre a fiatalasszonyra, mintha megint attól félne, az ő szemében is ott látja azt a rosszalló pillantást, amit régen az asszonyében, Isten nyugosztalja, most meg többnyire a három gyerekében és az ismerősökében lát, akik becsületből végighallgatják ugyan a nótát, meg is dicsérik időnként, de ő akkor is észreveszi rajtuk, hogy csak udvariasságból teszik, nem őszinték, sietnének, nem érnek rá az ő kupléit hallgatni. A szomszéd-asszony azonban sose sietett, vagy ha éppen sietett is, akkor sem sajnálta azt az öt percet, amíg a kuplé után a kassai bevonulás rövid története tartott. Mindig ugyanúgy, szigorú sorrendben, az odaútban gyorsan, visszafelé már csigalassúsággal vánszorgó katonai szerelvényekről, hangos őrmesterekről szóló mesében, katonanóta-strófákkal vagy címekkel tarkítva az eseményeket.

Az asszony látta az öregember tekintetében, hogy messze jár. Akkor is, amikor rákezdett a nótára, meg akkor is, amikor visszajött onnan, ahová az a kuplé repítette. Vízkék szemét a távoli pontra függesztve énekelt, fújta a nótát, mint a farsangi műsorban először fellépő óvodás kislány, akinek megszűnik a világ, amíg az ő szerepe tart, mert nem történik, nem is történhet semmi más, amíg ő énekel. Az öregember is így volt. Nézte a hajóállomás öreg szederfáját, és talán a fiatalágára gondolt. Az asszony nem tudta, de ilyesvalamit sejtett, mert amikor az öregember a nóta végén megszólalt, mindig ugyanazt mondta, mindössze annyit csak, hogy elrepültek az évek, szomszédasszony. Aztán meglóbálta bordó nejlonszatyráját, búcsúzásképpen intett egyet, azt mondta, pá, nagysád, és határozott léptekkel elindult a kerékpárúton lefelé, a híd irányába.

A fiatalasszony tudta, nem sokáig tart a lendülete, mert az első kukánál meg fog állni. Csak azt nem tudta, mit csinál ilyenkor, mert mintha szégyellné, hogy ismeri, mi több, a szomszédja ez az öregember, aki naponta kétszer átvizsgálja a part menti kukákat. Vagy talán nem akarta leleplezni, nehogy szégyenkezni kelljen az öregnek előtte. Nézett egy darabig utána, azt rögtön elindult, mihelyt látta, hogy lekanyarodik a kerékpárútról a kukához, átvizsgálja a tartalmát, és amit használhatónak gondol, kiveszi belőle. Nem tudta, nem tudhatta, mit keres. Kenyérbelet a vadkacsáknak, eldobott virslivéget az utcabeli kuttyáknak. Üres borosüveget, ami majd befőzéskor jó lesz paradicsomos üvegnek, pillepalackot, ami otthon bármire használható.

Mindig úgy nyúlt a kukába, mint aki fél, ezer darázs rebben föl a fekete nejlonzsák mélyéről, és nekimennek nyomban, mihelyt megforgatja a tartalmát, az üres sörösdobozokat, a fejtetőre állt fehér kartontálcát, melyen látszik a pizza maradéka, a kólás és ice teás flakonokat. Szívdobogva várta, mi történik, a fejét is kissé félrefordította, mint mikor az ember rusnya folyadékba nyúl, mert beleesett a kése, gyűrűje, bármi, amit szeretne kihalászni belőle, akkor is, ha undorítóbb, mint a moslékos vödör. De csak egy pillanatig tartott az érzés, mert attól fogva, hogy kitapintotta a zsák alját, már nem volt más teendője, mint egy kézmozdulattal feljönni középen, és a legértékesebb darab ilyenkor mindig ott maradt a kezében. Rögtön utána elkapta az a különös hév, amit talán az entomológus érezhet, mikor fölfedez egy újabb fürkészfélét vagy egy eddig ismeretlen lepkefajt. Arra gondolt, hogy örül majd otthon az asszony, ha ezt hazaviszi neki! Az asszony, aki már hatodik éve halott volt.

– Ne! Várjunk még holnapig. Talán csak nem vettük észre, amikor kijött az újságért. Ha holnap reggel se jön elő, akkor majd én átmegyek.

A fiatalasszony nem válaszolt, elindult vissza az ablakhoz, hosszan nézte, mintha búvólné az akáckerítés feketére kopott kiskapuját, abban bízva, hátha akkor mégis felbukkan az öregember ritkás hajú, fehér üstöke. Kiveszi az újságot a postaládából, kinyitja, ahol az újságos összehajtotta, hogy be tudja dobni a ládájukba, mielőtt kilépne a kiskapun, elsimítja a gyűrődést, aztán elindul az újsággal a szomszéd ház felé, s ahogy immár hat éve teszi, óvatosan összehajtja, s vigyázva, hogy a széle meg ne sérüljön, belecúsztatja a postaládájukba.